

Byggeledelse på skogsbilveianlegg

På skogsveianlegg er skogeier eller veilaget ved styret byggherre. Det er to hovedformål som byggherre må følge opp:

- At veien blir bygd etter skogbrukslova og herunder landbruksveiforskriften. Dette for å få en god og solid vei, men samtidig å ivareta miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv, hensynet til flomfare, erosjon og løsmasseskred, samt andre interesser som blir berørt av veiframføringen.
- Den andre er å ta hensynet til arbeidstakernes sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) under bygging av veien etter byggherreforskriften som ligger under arbeidsmiljøloven.

Byggeleder er en rolle som er regulert etter Norsk Standard for byggelederoppdrag: NS 8403

Skogeier kan sette alt arbeidet med å følge opp veianlegget til en annen, som f.eks. en veiplanlegger, men ansvaret hviler

likevel alltid på skogeier/veilag. Fordelen med å benytte en veiplanlegger til rollen som byggeleder er at byggherre får en representant som er kompetent til å etterse at veien blir bygd både i henhold til landbruksveiforskriften og byggherreforskriften. Som byggherre må du allikevel etterse at din representant har gjort følgende:

- Gjennomført en risikovurdering i forkant av arbeidet (vurderingene skal komme frem i en SHA-plan).
- Utarbeidet en SHA-plan og at denne er fulgt opp i anleggsperiode
- Ettersett at arbeidsgivere/entreprenører har fulgt opp de plikter de har etter byggherreforskriften. Herunder nødvendige risikovurderinger.
- Fulgt opp risikovurderingen i etterkant.

Hvis skogeier velger å være byggeleder kan det likevel være aktuelt å få noen med god fagkunnskap faget til å følge opp entreprenørene. Denne personen blir en «byggeveileder».

Byggherreforskriften gjelder alltid ved bygging av skogsveier. Da kreves det en SHA-plan. Kravet avgrenses med tanke på drift- og vedlikeholdsoppgaver. F.eks. vil regelmessig vedlikehold, samt brøyting falle utenfor kravet, mens reparasjoner og istandsetting av vei vil falle innenfor kravet. Veiprojekter med ulik vanskelighets- og faregrad har ulike krav til SHA-plan. Høy risiko medfører et høyere krav til en omfattende plan.

Merk at kartlegginger og risikovurderinger som utføres med bakgrunn i landbruksveiforskriften også kan benyttes som underlag for tiltak med bakgrunn i byggherreforskriften, bl.a. ras og flomfare.

Byggeleder/-veileder

En byggeleder/-veileder er en person som blir engasjert av skogeier til å ta på seg ansvar for å følge opp entreprenøren i byggeprosessen. En definert byggeleders rolle er enklere å forholde seg til for en entreprenør enn mange skogeiere, og en god byggeleder er viktig for å få godt sluttresultat. En byggeleder kan f.eks. være skogeier, en veieier som representerer et veilag eller en innleid med fagkompetanse. Historisk har ofte den skogansvarlige i kommunen fått denne rollen, men mange kommunale skogbrukssjefer har manglende kapasitet og kunnskaper til å inneha denne rollen. Skogbrukssjefen i kommunen bør primært ha rollen som kontrollmyndighet for det ferdige veianlegget.

Det er en fordel for alle parter at det finnes en byggeleder/-veileder: skogeier får en god vei, entreprenøren får drøfte planen og komme med forslag til endringer, og kommunen har noen å forholde seg til både når det gjelder utbetalinger av tilskudd til skogeier og ved sluttkontroll.

Erfaringer viser at en tydelig, kompetent og erfaren byggeleder er det beste for et veiprojekt. Personen bør være så kompetent at tomrommet mellom skogeier, det offentlige, tømmerkjøper og entreprenør blir fylt. Denne veilederen skal være til hjelp for den som har tatt på seg rollen som byggeleder, til å utføre sin jobb på en god og profesjonell måte.

Vær forberedt

En god byggeleder må kunne faget. God innsikt i maskinkunnskap, masseegenskaper, geologi, ras og flom er nødvendig. Veianlegget skal ikke bygges eller ombygges i strid med gjeldende lover og forskrifter, og veinormalen og byggeplanen skal følges. Byggeplanen er entreprenørens manual, og bør ikke endres på uten byggeleders samtykke. I tilfeller der store endringer blir foreslått, eller endringer får betydning for vann og ras, må endringene skje i samråd med veiplanlegger og kommunen. Dette med tanke på både sikkerhet og hva kommunen har gitt tillatelse til i søknaden om veibygging/ombygging. Det er en fordel om byggelederen

kjenner terrenget, og derfor nødvendig at byggelederen har vært på befaring i området der veien skal bygges eller opprustes, før anleggsfasen. Når arbeidet er i gang, ha med utstyr og verktøy slik at du kan utføre målinger for å se om bygging/ombygging utføres i henhold til byggebeskrivelse.

På anleggsplassen

Som byggeleder må du opptre profesjonelt, du er skog-eiernes representant og skal sørge for at veien blir bra. Et bevist kroppsspråk er viktig når du er på jobb. Bruk øynene og vis at du er opptatt av veien, ikke ha med deg bikkja eller andre forstyrrende elementer.

Det er viktig å ha et godt forhold til entreprenøren. Svar på spørsmål eller ta notater og kom med tilbakemelding i ettertid. Vær positiv til entreprenøren og gi ros.

En byggeleder bør ha med seg:

- veinormalene
- målebånd
- stigningsmåler
- stikk-stenger
- peler
- merkespray

Oppfølgingsbehovet til byggeleder vil variere mye avhengig av entreprenørens erfaringer med bygging av skogsbilvei. Som regel blir profesjonelle entreprenører hyret inn. Maskinførerne er ofte dyktige og har mye erfaring, vis respekt og lytt til fornuftige forslag og eventuelt juster byggeplanen.

Anbudskontrakten/avtalen med entreprenøren bør gi entreprenøren adgang til å gjøre endringer i planen etter konsultasjon

med byggherre. Hvis forslag til små og enkle endringer er innenfor veinormalenes rammer bør entreprenør få aksept til å gjennomføre disse uten å melde fra på forhånd. Detaljer løses best på stedet. Entreprenør bør gjøres oppmerksom på hva du legger i små og enkle endringer, helst skriftlig.

Ved korrigerende av feil som avviker «stort» fra byggeplanen, eller kravene i veinormalene, bør forklaring og krav om endring skje via dialog og med utgangspunkt i veinormalen og byggeplanen.

For å sikre at partene er enige i det som blir gjort må skog-eier alltid holdes underrettet. Ta korte stikkordsmessige notater som kan sendes som et referat etter befaringer. Husk dato, sett på «Leserbekreftelse» på e-posten for å ha kontroll om skog-eier får med seg hvordan anleggsprosessen går, eventuelt sett en frist for tilbakemelding.

Ha kontroll på papirene

Ha en digital mappe eller en god gammeldags ringperm til å samle alt av papirer:

- dokumenter: søknad om bygging/ombygging, vedtak om godkjenning, byggeplan, kontrakter, andre avtaler og dokumenter
- fakturaer
- underbilag
- kostnadsfordelinger
- tilskudd: søknad, innvilgning

Ha kontroll på frister og forventninger til når anmodning om utbetaling av skogfond må gjøres (ulik likviditet hos ulike skog-eiere). Forfall og frister for refusjon av skogfond må ofte gjøres fortløpende og raskt. Av og til må du hjelpe skog-eier med å splitte (store)-fakturaer på skogfond, tilskudd og privat betaling.

Menneskelige faktorer

For at partene skal oppleve deg som en god byggeleder må du tenke på hvordan du fremtrer og kommuniserer. I all kommunikasjon er det viktig å være tydelig, det er skog-eieren som er oppdragsgiver og som skal være i sentrum. Et veianlegg blir fort dyrt og skog-eiers følelser må ikke overses, men håndteres med kunnskap, argumenter og ros, men ikke glem å være litt ydmyk, og vis sosiale antenner. Det kan være lurt å vise begeistring for prosjektet og alt det gode en god vei vil gi i fremtiden.

Mellommenneskelige faktorer

Noen ganger oppstår uenigheter og konflikter. Dette kan være mellom andelseierne eller mellom veilaget og entreprenøren. Din rolle som byggeleder blir da å dempe eller avverge videre konflikt. I slike situasjoner må du opptre profesjonelt: Lytt til partene, prøv ikke å ta parti, vis forståelse, bruk tid, ikke hiss opp stemningen og ikke vær høyrøstet. Bruk kontrakten, byggeplanen og veinormalene aktivt, begrunn avvik og eventuelt trekk inn en tredjeperson. En tydelig kontrakt mellom partene vil i mange tilfeller forenkle en konflikt. Vi anbefaler å benytte [NS8406](#) ref. pkt.1.5 i [veinormalen](#).

Referanser

[Normaler for landbruksveier – med byggebeskrivelse](#)

Referat og presentasjoner etter "[samling for skogbrukets veiplanleggere, april 2018](#)" med blant annet foredrag av byggeleder Hans Christian Borchsenius.

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)

[Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket](#)

Forskrift om [sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser](#). [Veileder](#) til forskriften

Veiledende ytelsesbeskrivelse for byggelederoppdrag: [BYGGBLANKETT 8403 B](#)

Formular for kontrakt om utførelse av bygg- og anleggsarbeider (eksempel fra Statsbygg)Arbeidstilsynet [Forskjellen på HMS og SHA](#)

